4

THEMA 4 VAN 5

Kengetallen en de jaarrekening

Liquiditeit, solvabiliteit, rentabiliteit en niet-financiële informatie

6 lessen · rekenopdrachten · examenopgave · eindquiz · antwoordmodel

Werkboek — naam: _____ klas: _____

Les 4.1 — Waarom kengetallen?

Leerdoel: Je legt uit waarvoor kengetallen worden gebruikt en welke voor- en nadelen eraan verbonden zijn.

Eindtermen: 26

Waar gaat het om?

De jaarrekening 2031 van Lina's Bowls is klaar. De bank, Groeifonds Rijnmond en de belangrijkste leverancier willen er allemaal iets uit weten, maar niet hetzelfde. 'Hoe weet je of € 121.095 winst veel is?' vraagt Mees. Daarvoor gebruik je kengetallen. In deze les leer je waarvoor ze dienen, en welke voor- en nadelen ze hebben.

Kerntheorie

Wat is een kengetal?

Een **kengetal** is een verhouding tussen twee getallen uit de jaarrekening, zoals de winst gedeeld door het vermogen. Een losse winst van € 121.095 zegt weinig; als je hem vergelijkt met het vermogen dat ervoor nodig was, weet je meer. Stakeholders zoals de bank, aandeelhouders en leveranciers gebruiken kengetallen om een onderneming te beoordelen.

Drie soorten kengetallen

Soort	Vraag	Kengetallen
Liquiditeit	kan de onderneming haar kortlopende schulden op tijd betalen? (leveranciers, de bank)	current ratio, quick ratio
Solvabiliteit	kan de onderneming al haar schulden betalen, ook als het tegenzit? (de bank, obligatiehouders)	EV/VV, VV/TV
Rentabiliteit	hoeveel levert het vermogen op? (aandeelhouders, investeerders)	REV, RTV, IVV

Voor- en nadelen van kengetallen

- **Voordelen:** snel overzicht; vergelijken met vorig jaar en met andere ondernemingen, ook als die veel groter of kleiner zijn; problemen op tijd zien.
- **Nadelen:** een balans is een momentopname (31 december is voor een foodtruckbedrijf midden in de winter); de cijfers gaan over het verleden; eenmalige posten vertekenen; ondernemingen waarderen bezittingen verschillend; een kengetal zegt niets over oorzaken.

NS: winst of geen winst?

'NS financieel nog niet gezond ondanks winst'

NS maakte in 2025 een nettowinst van € 380 miljoen. Maar daarin zit een eenmalig boekhoudkundig voordeel van € 582 miljoen door een herwaardering, en een eenmalige voorziening van € 188 miljoen voor een nieuwe zwaarwerkregeling. Zonder bijzondere posten was het resultaat uit bedrijfsactiviteiten € 11 miljoen (2024: -€ 141 miljoen). De netto schuld steeg naar € 1.216 miljoen.

Toepassen

Welke bakker doet het beter?

Bakkerij A maakt € 50.000 winst met € 250.000 eigen vermogen. Bakkerij B maakt € 80.000 winst met € 800.000 eigen vermogen. Welke bakkerij doet het beter voor haar eigenaren?

Uitwerking

1. A: € 50.000 / € 250.000 × 100% = 20% per jaar.
2. B: € 80.000 / € 800.000 × 100% = 10% per jaar.
3. B maakt meer winst in euro's, maar elke euro eigen vermogen levert bij A twee keer zoveel op.

Antwoord

Bakkerij A: 20% tegen 10% bij B. Zonder kengetal had je B beter gevonden.

Veelgemaakte fout

Eén kengetal als eindoordeel zien. Kijk altijd naar meerdere kengetallen, de ontwikkeling over de jaren en de oorzaken.

Vergeten dat de balans een momentopname is. Op een andere dag kan het beeld heel anders zijn.

Kernbegrippen

Kengetal
Verhouding tussen twee getallen uit de jaarrekening, om een onderneming te beoordelen of te vergelijken.

Stakeholder
Partij met belang bij de onderneming, zoals de bank, aandeelhouders, leveranciers en werknemers.

Momentopname
De balans geeft de stand op één dag; op een andere dag kan het beeld anders zijn.

Eenmalige post
Opbrengst of kosten die niet elk jaar terugkomt en het resultaat vertekent, zoals een boekwinst of een herwaardering.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. Welk soort kengetal vindt de bank het belangrijkst, welk Groeifonds Rijnmond, en welk de leverancier van ingrediënten? Leg uit.

---

2. Leg met de informatie over NS uit waarom eenmalige posten een nadeel zijn bij het gebruik van kengetallen.

3. Leg uit waarom de balans van 31 december voor Lina’s Bowls een vertekend beeld kan geven.

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Wat is een kengetal?

2. Noem de drie soorten financiële kengetallen en de vraag die elke soort beantwoordt.

3. Noem twee voordelen van kengetallen.

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. Noem twee nadelen van kengetallen.

5. Winkel A: winst € 30.000 met € 150.000 eigen vermogen. Winkel B: winst € 45.000 met € 300.000 eigen vermogen. Welke levert meer op per euro eigen vermogen?

6. Welk soort kengetal is voor een leverancier het belangrijkst? Leg uit.

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. Een onderneming verkoopt in december een pand met een grote boekwinst. Leg uit waarom de rentabiliteit van dat jaar een vertekend beeld geeft.

---

8. Een ijssalon en een schaatsbaan maken hun balans op per 31 december. Leg uit waarom je hun liquiditeit niet zomaar kunt vergelijken.

Les 4.2 — Liquiditeit

Leerdoel: Je berekent en beoordeelt de current ratio en de quick ratio.

Eindtermen: 26

Waar gaat het om?

De groothandel in ingrediënten wil weten of Lina’s Bowls de facturen op tijd kan blijven betalen, nu de bv zo hard groeit. De bank stelde in thema 1 al een eis: een current ratio van minstens 1,5. Voldoet Lina’s Bowls nog steeds? In deze les bereken en beoordeel je de current ratio en de quick ratio.

Kerntheorie

Twee liquiditeitskengetallen

- current ratio = vlottende activa / kort vreemd vermogen
- quick ratio = (vlottende activa - voorraad) / kort vreemd vermogen

Bij de quick ratio laat je de voorraad weg, omdat die niet meteen geld is: hij moet eerst worden verkocht. De quick ratio is daardoor strenger. Je rekent met de standen op de balansdatum.

Lina’s Bowls bv: vlottende activa en kort vreemd vermogen per 31 december (bedragen in euro’s)

	2030	2031
Voorraad	16.000	20.000
Debiteuren	9.000	10.000
Bank	165.000	358.500
Vlottende activa	190.000	388.500
Crediteuren	22.000	25.000
Te betalen btw	15.000	15.000
Te betalen vpb	27.000	28.405
Kort vreemd vermogen	64.000	68.405

Uit de balansen per 31 december 2030 en 2031 (thema 3). Fictief.

Hoe beoordeel je de liquiditeit?

Kengetal	Vuistregel	Te laag	Te hoog
Current ratio	tussen 1,5 en 2	kortlopende schulden misschien niet op tijd te betalen	veel geld zit stil in voorraad of op de bank en levert weinig op
Quick ratio	minstens 1	zonder de voorraad te verkopen lukt betalen niet	veel geld op de bank dat niet wordt gebruikt

Vuistregels verschillen per branche. Een supermarkt verkoopt haar voorraad snel; een meubelmaker niet.

Toepassen

De liquiditeit eind 2031

Bereken de current ratio en de quick ratio van Lina’s Bowls per 31 december 2031, en beoordeel ze.

Uitwerking

1. Current ratio: € 388.500 / € 68.405 ~ 5,68.
2. Quick ratio: (€ 388.500 - € 20.000) / € 68.405 = € 368.500 / € 68.405 ~ 5,39.
3. Ruim boven de vuistregels: Lina’s Bowls kan haar kortlopende schulden makkelijk betalen. Maar er staat veel geld op de bank dat bijna niets oplevert.

Antwoord

Current ratio 5,68 en quick ratio 5,39: de liquiditeit is ruim voldoende, eigenlijk te hoog.

Veelgemaakte fout

Het lang vreemd vermogen meetellen. Deel alleen door de schulden die binnen een jaar betaald moeten worden.

Denken dat hoger altijd beter is. Een heel hoge liquiditeit betekent geld dat stilligt.

Kernbegrippen

Liquiditeit
De mate waarin een onderneming haar kortlopende schulden op tijd kan betalen.

Current ratio
Vlottende activa / kort vreemd vermogen.

Quick ratio
(Vlottende activa - voorraad) / kort vreemd vermogen.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. Bereken de current ratio en de quick ratio per 31 december 2030.

2. Vergelijk met 2031. Leg uit wat er met de liquiditeit is gebeurd, en waardoor.

3. Geef twee manieren waarop Lina’s Bowls het geld dat stilligt beter kan gebruiken.

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Geef de formules van de current ratio en de quick ratio.

2. Waarom laat je bij de quick ratio de voorraad weg?

3. Noem twee voorbeelden van kort vreemd vermogen.

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. Voorraad € 40.000, debiteuren € 25.000, bank € 15.000; kort vreemd vermogen € 50.000. Bereken de current ratio en de quick ratio.

5. Beoordeel de uitkomsten van opdracht 4.

6. Een onderneming betaalt € 10.000 crediteuren met geld van de bank. Wat gebeurt er met de current ratio als die eerst 2 was (vlottende activa € 40.000)?

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. Vlottende activa € 150.000 (waarvan voorraad € 60.000), kort vreemd vermogen € 120.000. Hoeveel kort vreemd vermogen moet worden omgezet in een lange lening om een quick ratio van 1 te halen?

8. Waarom is een current ratio van 6 niet per se goed nieuws voor de aandeelhouders?

Les 4.3 — Solvabiliteit

Leerdoel: Je berekent en beoordeelt de solvabiliteit met EV/VV en VV/TV.

Eindtermen: 26

Waar gaat het om?

De bank wil weten of ze haar leningen terugkrijgt, ook als er een paar slechte jaren komen. Daarvoor kijkt ze naar de solvabiliteit: hoeveel eigen vermogen staat er tegenover de schulden? In thema 1 en 2 gebruikte je VV/TV en EV/VV al. In deze les bereken en vergelijk je ze voor Lina's Bowls over twee jaar.

Kerntheorie

Solvabiliteit

Solvabiliteit is de mate waarin een onderneming al haar schulden kan betalen, ook bij een liquidatie of na verliezen. Hoe meer eigen vermogen, hoe groter de buffer: verliezen gaan eerst ten koste van het eigen vermogen, niet van de schuldeisers.

- EV/VV = eigen vermogen / vreemd vermogen × 100%
- VV/TV = vreemd vermogen / totaal vermogen × 100%

Lina's Bowls bv: vermogen per 31 december (bedragen in euro's)

	2030	2031
Eigen vermogen	360.000	781.095
Lang vreemd vermogen	496.000	459.000
Kort vreemd vermogen	64.000	68.405
Vreemd vermogen	560.000	527.405
Totaal vermogen	920.000	1.308.500

Lang vreemd vermogen: hypothecaire lening, onderhandse leningen en obligaties. Fictief.

Twee manieren om solvabiliteit uit te drukken

	EV/VV	VV/TV
Formule	eigen vermogen / vreemd vermogen	vreemd vermogen / totaal vermogen
Beter als het …	hoger is	lager is
Vuistregel	minstens 0,5 à 0,6	hoogstens 0,6 à 0,7
Als percentage	× 100%, bijvoorbeeld 64%	× 100%, bijvoorbeeld 61%

Op de formulelijst van het centraal examen havo staat de solvabiliteit als percentage: EV/VV × 100% of VV/TV × 100%. In deze les schrijven we vaak het verhoudingsgetal (0,64); dat is hetzelfde als 64%. Geef in het examen het percentage als de vraag daarom vraagt.

Toepassen

De solvabiliteit eind 2031

Bereken EV/VV en VV/TV van Lina’s Bowls per 31 december 2031, en beoordeel ze.

Uitwerking

1. EV/VV: € 781.095 / € 527.405 ~ 1,48.
2. VV/TV: € 527.405 / € 1.308.500 ~ 0,40 (40%).
3. Voor elke euro schuld is er € 1,48 eigen vermogen. Dat is ruim boven de vuistregels: de solvabiliteit is goed.

Antwoord

EV/VV 1,48 en VV/TV 0,40: Lina’s Bowls is zeer solvabel.

Veelgemaakte fout

EV/VV en VV/TV door elkaar halen. Bij EV/VV is hoger beter, bij VV/TV lager.

Solvabiliteit en liquiditeit verwarren. Liquiditeit gaat over de korte termijn (kortlopende schulden); solvabiliteit over alle schulden.

Kernbegrippen

Solvabiliteit
De mate waarin een onderneming al haar schulden kan betalen, ook als het tegenzit.

EV/VV
Eigen vermogen / vreemd vermogen; hoger is beter.

VV/TV
Vreemd vermogen / totaal vermogen; lager is beter.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. Bereken EV/VV en VV/TV per 31 december 2030.

2. Vergelijk met 2031 en verklaar de ontwikkeling.

3. Stel dat Lina’s Bowls de € 300.000 had geleend in plaats van Groeifonds Rijnmond als aandeelhouder te nemen (thema 2, optie A). Bereken EV/VV en VV/TV eind 2031. Laat het verschil in interest buiten beschouwing.

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Wat is solvabiliteit?

2. Geef de formules van EV/VV en VV/TV. Is hoger beter of slechter?

3. Waarom vindt een bank solvabiliteit belangrijk?

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. Eigen vermogen € 180.000, vreemd vermogen € 420.000. Bereken EV/VV en VV/TV.

5. Beoordeel de solvabiliteit uit opdracht 4.

6. Een bv lost € 50.000 af op een lening met geld van de bank. Wat gebeurt er met EV/VV?

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. TV € 800.000, VV/TV = 0,75. Hoeveel eigen vermogen moet erbij komen (VV gelijk) om VV/TV op 0,60 te krijgen?

8. Leg uit hoe een verlies de solvabiliteit van een onderneming beïnvloedt.

Les 4.4 — Rentabiliteit

Leerdoel: Je berekent en beoordeelt de rentabiliteit van het eigen en het totaal vermogen en de interestkosten van het vreemd vermogen.

Eindtermen: 26

Waar gaat het om?

Groeifonds Rijnmond heeft € 300.000 in Lina's Bowls gestoken. Het fonds wil weten wat dat geld oplevert, vergeleken met andere beleggingen. En de bank vraagt zich af of het lenen voor het pand wel loont: verdient de bv meer met het geld dan ze aan interest betaalt? In deze les bereken je de rentabiliteit van het eigen en het totaal vermogen, en de interestkosten van het vreemd vermogen.

Kerntheorie

Drie rentabiliteitskengetallen

- REV = resultaat na belasting / gemiddeld eigen vermogen × 100%
- RTV = (resultaat vóór belasting + interestkosten) / gemiddeld totaal vermogen × 100%
- IVV = interestkosten / gemiddeld vreemd vermogen × 100%

Gemiddeld vermogen = (vermogen 1 januari + vermogen 31 december) / 2. Je neemt het gemiddelde, omdat het resultaat over het hele jaar is verdiend. Bij de RTV tel je de interest op bij het resultaat: het totaal vermogen bestaat ook uit vreemd vermogen, en de interest is de beloning daarvoor.

Is de RTV hoger dan de IVV, dan verdient de onderneming met geleend geld meer dan het kost: lenen loont voor de eigenaren. Lees in een examenvraag goed of de REV vóór of na belasting wordt gevraagd.

Lina's Bowls bv: gegevens voor de rentabiliteit (bedragen in euro's)

	2030	2031
Resultaat vóór belasting	148.148	149.500
Resultaat na belasting	120.000	121.095
Interestkosten	30.000	28.000
Eigen vermogen 1 januari	298.752	360.000
Eigen vermogen 31 december	360.000	781.095
Vreemd vermogen 1 januari	595.848	560.000
Vreemd vermogen 31 december	560.000	527.405
Totaal vermogen 1 januari	894.600	920.000
Totaal vermogen 31 december	920.000	1.308.500

1 januari 2030: de balans direct na de aankoop van het pand (thema 1), met de extra storting van € 40.000. Fictief.

Toepassen

De rentabiliteit in 2031

Bereken de REV, de RTV en de IVV van Lina's Bowls over 2031.

Uitwerking

1. Gemiddeld EV: (€ 360.000 + € 781.095) / 2 = € 570.547,50. REV: € 121.095 / € 570.547,50 × 100% ~ 21,2%.
2. Gemiddeld TV: (€ 920.000 + € 1.308.500) / 2 = € 1.114.250. RTV: (€ 149.500 + € 28.000) / € 1.114.250 × 100% ~ 15,9%.
3. Gemiddeld VV: (€ 560.000 + € 527.405) / 2 = € 543.702,50. IVV: € 28.000 / € 543.702,50 × 100% ~ 5,1%.

Antwoord

REV 21,2%, RTV 15,9% en IVV 5,1%. De RTV is ruim hoger dan de IVV: het geleende geld levert meer op dan het kost.

Veelgemaakte fout

De interest vergeten bij de RTV. Tel de interestkosten op bij het resultaat vóór belasting.

Het vermogen van 31 december gebruiken in plaats van het gemiddelde. Bij de rentabiliteit reken je met het gemiddelde vermogen.

Kernbegrippen

REV

Rentabiliteit van het eigen vermogen: resultaat na belasting / gemiddeld eigen vermogen × 100%.

RTV

Rentabiliteit van het totaal vermogen: (resultaat vóór belasting + interestkosten) / gemiddeld totaal vermogen × 100%.

IVV

Interestkosten van het vreemd vermogen: interestkosten / gemiddeld vreemd vermogen × 100%.

Gemiddeld vermogen

(Vermogen begin van het jaar + vermogen eind van het jaar) / 2.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. Bereken de REV, de RTV en de IVV over 2030.

2. Groeifonds Rijnmond heeft 25% van de aandelen. Bereken het deel van het resultaat na belasting 2031 dat bij het fonds hoort, als percentage van zijn inleg van € 300.000.

3. Leg uit wat de vergelijking tussen de RTV en de IVV in 2031 zegt over het lenen door Lina’s Bowls.

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Geef de formules van de REV, de RTV en de IVV.

2. Waarom reken je bij de rentabiliteit met het gemiddelde vermogen?

3. Waarom tel je bij de RTV de interest bij het resultaat op?

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. EV 1 januari € 200.000, 31 december € 240.000; resultaat na belasting € 33.000. Bereken de REV.

5. Resultaat vóór belasting € 60.000; interest € 20.000; gemiddeld TV € 800.000. Bereken de RTV.

6. Interest € 18.000; VV 1 januari € 320.000, 31 december € 280.000. Bereken de IVV.

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. Gebruik opdracht 5 en 6. Loont het lenen voor deze onderneming? Leg uit.

8. Een onderneming heeft een RTV van 4% en een IVV van 6%. Wat gebeurt er met de REV als ze extra leent? Leg uit.

Les 4.5 — Twee jaar vergelijken

Leerdoel: Je analyseert de ontwikkeling van de liquiditeit, solvabiliteit en rentabiliteit over twee jaar.

Eindtermen: 26

Waar gaat het om?

De bank en Groeifonds Rijnmond willen geen losse getallen, maar een oordeel: gaat het beter of slechter met Lina's Bowls? Mees is blij met de liquiditeit en de solvabiliteit, maar het fonds wijst op de rentabiliteit: 'De REV is bijna gehalveerd.' Wie heeft gelijk? In deze les analyseer je de ontwikkeling van alle kengetallen over twee jaar.

Kerntheorie

Een ontwikkeling analyseren

Een analyse gaat verder dan 'gestegen' of 'gedaald'. Je zoekt de oorzaak in de balans of de winst- en verliesrekening: is de teller veranderd, de noemer, of allebei? En je beoordeelt wat het betekent voor wie de jaarrekening leest. Hetzelfde kengetal kan voor de bank goed nieuws zijn en voor een aandeelhouder minder goed.

Een ontwikkeling analyseren in vier stappen

1. Berekenen: reken het kengetal uit voor beide jaren ->
2. Vergelijken: is het gestegen of gedaald, en is dat beter of slechter? ->
3. Verklaren: welke posten uit de balans of de W&V veroorzaken het verschil? ->
4. Beoordelen: wat betekent het voor de stakeholder: de bank, de aandeelhouder, de leverancier?

Kengetallen Lina's Bowls bv, 2030 en 2031

Kengetal	2030	2031	Ontwikkeling
Current ratio	2,97	5,68	gestegen
Quick ratio	2,72	5,39	gestegen
EV/VV	0,64	1,48	gestegen (beter)
VV/TV	0,61	0,40	gedaald (beter)
REV	36,4%	21,2%	gedaald
RTV	19,6%	15,9%	gedaald
IVV	5,2%	5,1%	gelijk gebleven

Berekend in les 4.2 tot en met 4.4.

Toepassen

Waarom daalt de REV?

Verklaar waarom de REV van Lina's Bowls daalt van 36,4% naar 21,2%, terwijl het resultaat na belasting stijgt.

Uitwerking

1. Teller: het resultaat na belasting stijgt maar een beetje, van € 120.000 naar € 121.095.

2. Noemer: het gemiddeld eigen vermogen stijgt fors, van € 329.376 naar € 570.547,50, vooral door de storting van € 300.000.

3. Het nieuwe geld zit in Rotterdam (keuken en trucks) en ongebruikt op de bank. Dat levert in het eerste jaar nog weinig extra winst op.

Antwoord

De REV daalt omdat het eigen vermogen veel sterker groeit dan de winst. Rotterdam moet de komende jaren laten zien dat het genoeg oplevert.

Veelgemaakte fout

Alleen ‘gestegen’ of ‘gedaald’ noemen. Een analyse vraagt om een verklaring met posten uit de jaarrekening.

Vergeten voor wie je analyseert. Een hogere solvabiliteit is goed nieuws voor de bank, maar kan voor de aandeelhouders betekenen dat hun rendement daalt.

Kernbegrippen

Analyse van kengetallen

Berekenen, vergelijken, verklaren met posten uit de jaarrekening, en beoordelen voor de stakeholder.

Ontwikkeling

De verandering van een kengetal over twee of meer jaren.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. Analyseer de ontwikkeling van de liquiditeit van Lina’s Bowls: vergelijk, verklaar en beoordeel.

2. Is de ontwikkeling van 2030 naar 2031 goed of slecht nieuws voor de bank? Gebruik minstens twee kengetallen.

3. Verklaar de daling van de RTV, en geef Lina’s Bowls een advies om de rentabiliteit weer te verhogen.

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Noem de vier stappen van een analyse van kengetallen.

2. De current ratio daalt van 1,8 naar 1,3. Is de liquiditeit beter of slechter geworden?

3. VV/TV daalt van 0,70 naar 0,62. Is de solvabiliteit beter of slechter geworden?

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. De REV stijgt van 12% naar 18%, terwijl de winst gelijk blijft. Geef een mogelijke verklaring.

5. Jaar 1: vlottende activa € 90.000, kort VV € 60.000. Jaar 2: vlottende activa € 99.000, kort VV € 90.000. Bereken de current ratio in beide jaren en verklaar.

6. Een kengetal kan goed nieuws zijn voor de één en minder goed voor de ander. Geef een voorbeeld.

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. Jaar 1: RTV 9%, IVV 5%. Jaar 2: RTV 6%, IVV 6%. Wat betekent deze ontwikkeling voor de aandeelhouders?

8. Waarom vraagt een bank vaak de kengetallen van twee of meer jaren, en niet van één jaar?

Les 4.6 — Meer dan cijfers

Leerdoel: Je legt de verschillen uit tussen financiële en niet-financiële informatie.

Eindtermen: 24

Waar gaat het om?

De kengetallen van Lina's Bowls zien er goed uit. Toch maakt Groeifonds Rijnmond zich zorgen: de online reviews worden slechter, en er vertrekken steeds meer medewerkers. 'Dat zie je nu nog niet in de winst,' zegt de analist van het fonds, 'maar volgend jaar wel.' In deze les leer je het verschil tussen financiële en niet-financiële informatie, en waarom je allebei nodig hebt.

Kerntheorie

Financiële en niet-financiële informatie

• **Financiële informatie** is uitgedrukt in geld: omzet, kosten, winst, vermogen en de kengetallen daarvan. Ze gaat vooral over het verleden.

• **Niet-financiële informatie** is niet in geld uitgedrukt: klanttevredenheid, imago, leveringstermijn en leveringsbetrouwbaarheid, innovatiekracht, ziekteverzuim, personeelsverloop, werkgelegenheid, diversiteit en inclusie, dataveiligheid. Ze zegt vaak iets over de toekomst: ontevreden klanten of vertrekkende medewerkers zie je later terug in de winst.

• ziekteverzuim = ziektedagen / beschikbare werkdagen × 100%

• personeelsverloop = vertrokken werknemers / gemiddeld aantal werknemers × 100%

NS in 2025: een greep uit de jaarcijfers

Gegeven	2025	2024
Opbrengsten reizigersvervoer	€ 3.364 miljoen	€ 3.178 miljoen
Netto schuldpositie	€ 1.216 miljoen	€ 1.093 miljoen
Reizigers op tijd (hoogstens 5 minuten vertraging)	90,7%	89,4%
Zitplaats in de spits	92,4%	92,3%
Rapportcijfer stations	7,2	7,2
CO2-uitstoot vermeden doordat reizigers de trein namen	597 kiloton	–

Bron: NS, jaarcijfers 2025 (5 maart 2026).

Lina's Bowls bv: niet-financiële informatie

Gegeven	2030	2031
Klantwaardering online (1–5 sterren)	4,7	4,4
Cateringaanvragen binnen 24 uur beantwoord	95%	81%
Aantal werknemers (31 december)	18	27
Ziekteverzuim	2,8%	4,1%
Personeelsverloop	11%	22%
Datalekken (klantgegevens bestel-app)	0	1

Fictief. Ter vergelijking: het ziekteverzuim in de horeca was in het vierde kwartaal van 2025 3,4%, van alle werknemers 5,6% (CBS).

Toepassen

Het ziekteverzuim van Lina’s Bowls

Lina’s Bowls had eind 2031 27 werknemers, met elk 220 werkdagen. Samen waren ze 243 dagen ziek. Bereken het ziekteverzuim en vergelijk met de horeca (3,4%). Reken voor het gemak met 27 werknemers het hele jaar.

Uitwerking

1. Beschikbare werkdagen: 27 × 220 = 5.940.
2. Ziekteverzuim: 243 / 5.940 × 100% ~ 4,1%.
3. Dat is hoger dan in de horeca en hoger dan in 2030 (2,8%). Samen met het hogere verloop wijst het op werkdruk door de snelle groei.

Antwoord

Het ziekteverzuim is 4,1%: hoger dan vorig jaar en hoger dan gemiddeld in de horeca.

Veelgemaakte fout

Niet-financiële informatie zien als minder belangrijk. Ze voorspelt vaak de financiële resultaten van later.

Een percentage automatisch financieel noemen. Ziekteverzuim (4,1%) is een percentage, maar geen geld: het is niet-financiële informatie.

Kernbegrippen

Financiële informatie

Informatie uitgedrukt in geld, zoals omzet, kosten, winst en vermogen.

Niet-financiële informatie

Informatie die niet in geld is uitgedrukt, zoals klanttevredenheid, imago, ziekteverzuim, personeelsverloop en dataveiligheid.

Ziekteverzuim

Ziektedagen / beschikbare werkdagen × 100%.

Personeelsverloop

Vertrokken werknemers / gemiddeld aantal werknemers × 100%.

Leveringsbetrouwbaarheid

De mate waarin een onderneming levert wat en wanneer ze heeft beloofd, zoals treinen die op tijd rijden.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. Deel de gegevens van NS in: financieel of niet-financieel? Noem bij de niet-financiële gegevens het begrip uit de syllabus.

2. Leg met twee gegevens uit de tabel van Lina's Bowls uit waarom Groeifonds Rijnmond zich zorgen maakt over de financiële resultaten van de komende jaren.

3. In 2031 vertrokken 5 werknemers. Laat zien hoe het personeelsverloop van 22% is berekend (gemiddeld aantal werknemers: begin en eind van het jaar), en geef een advies.

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Wat is het verschil tussen financiële en niet-financiële informatie?

2. Noem vier soorten niet-financiële informatie uit de syllabus.

3. Is '90,7% van de reizigers was op tijd' financiële of niet-financiële informatie?

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. Een bedrijf met 40 werknemers (elk 220 werkdagen) had 440 ziektedagen. Bereken het ziekteverzuim.

5. Begin van het jaar 30 werknemers, eind 34; er vertrokken 8 werknemers. Bereken het personeelsverloop.

6. Leg uit hoe een slechtere klanttevredenheid later in de financiële informatie terugkomt.

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. Waarom is dataveiligheid voor een webwinkel belangrijke niet-financiële informatie?

8. Een investeerder kiest tussen twee bedrijven met dezelfde REV. Welke twee niet-financiële gegevens zou jij vergelijken, en waarom?

Rekenopdrachten

Reken met de begrippen en formules uit dit thema. Schrijf je berekening volledig uit: op het examen krijg je punten voor de berekening, niet alleen voor de uitkomst.

Basis

1. Vlottende activa € 126.000, kort vreemd vermogen € 70.000. Bereken de current ratio.

Antwoord: _____

2. Gebruik opdracht 1. De voorraad is € 56.000. Bereken de quick ratio.

Antwoord: _____

3. Eigen vermogen € 330.000, vreemd vermogen € 550.000. Bereken EV/VV.

Antwoord: _____

4. Gebruik opdracht 3. Bereken VV/TV (twee decimalen).

Antwoord: _____

5. EV 1 januari € 400.000, 31 december € 440.000. Resultaat na belasting € 63.000. Bereken de REV.

Antwoord (%): _____

6. Resultaat vóór belasting € 84.000, interest € 36.000, gemiddeld totaal vermogen € 1.200.000. Bereken de RTV.

Antwoord (%): _____

7. Interest € 27.000; VV 1 januari € 480.000, 31 december € 420.000. Bereken de IVV.

Antwoord (%): _____

8. 25 werknemers met elk 220 werkdagen; samen 330 ziektedagen. Bereken het ziekteverzuim.

Antwoord (%): _____

9. Begin van het jaar 40 werknemers, eind 44; 7 werknemers vertrokken. Bereken het personeelsverloop (één decimaal).

Antwoord (%): _____

Examenniveau

10. Vlottende activa € 180.000 (waarvan voorraad € 80.000), kort vreemd vermogen € 150.000. Hoeveel kort vreemd vermogen moet worden omgezet in een lange lening om een quick ratio van 0,8 te halen?

Antwoord (€): _____

11. Vlottende activa € 240.000, kort vreemd vermogen € 200.000. De onderneming lost € 40.000 kort vreemd vermogen af met geld van de bank. Bereken de nieuwe current ratio.

Antwoord: _____

12. TV € 1.000.000, VV/TV 0,72. Hoeveel eigen vermogen moet erbij komen (vreemd vermogen blijft gelijk) voor een VV/TV van 0,60?

Antwoord (€): _____

13. EV 1 januari € 500.000. In het jaar wordt € 100.000 aan nieuwe aandelen gestort en € 30.000 dividend uitgekeerd; het resultaat na belasting is € 90.000. Bereken de REV (één decimaal).

Antwoord (%): _____

14. TV 1 januari € 900.000, 31 december € 1.100.000. Resultaat na belasting € 64.800 bij 19% vpb; interest € 30.000. Bereken de RTV.

Antwoord (%): _____

15. Jaar 1: current ratio 1,6 bij kort VV € 75.000. Jaar 2: vlottende activa stijgen met € 18.000 en kort VV met € 25.000. Bereken de current ratio in jaar 2 (twee decimalen).

Antwoord: _____

16. RTV 12%, IVV 5%. Gemiddeld EV € 400.000, gemiddeld VV € 600.000. Bereken de REV vóór belasting.

Antwoord (%): _____

17. Een bedrijf met 60 werknemers (220 werkdagen) wil het ziekteverzuim van 6% naar 4,5% verlagen. Hoeveel ziektedagen minder is dat per jaar?

Antwoord (dagen): _____

Examenopgave: Tuincentrum De Groene Hoek

9 vragen · 16 punten · ongeveer 51 minuten

De Groene Hoek bv is een tuincentrum met een eigen gebouw. Begin 2033 vraagt eigenaar Femke de bank om een hogere limiet op de rekening-courant. De bank bekijkt de balansen van 2031 en 2032 (informatiebron 1) en gegevens uit de winst- en verliesrekening van 2032 (informatiebron 2). Gebruik ook informatiebron 3.

Informatiebron 1

Balansen De Groene Hoek bv per 31 december (bedragen × € 1.000)

	2031	2032
Gebouw	600	580
Inventaris	120	150
Voorraad	180	240
Debiteuren	20	25
Bank	40	15
Totaal activa	960	1.010
Eigen vermogen	380	410
Hypothecaire lening	400	380
Banklening	60	50
Crediteuren	100	130
Rekening-courantkrediet	0	20
Te betalen vpb	20	20
Totaal passiva	960	1.010

Informatiebron 2

Gegevens uit de winst- en verliesrekening 2032

	Bedrag
Resultaat vóór belasting	€ 80.000
waarvan eenmalige boekwinst op de verkoop van een stuk grond	€ 30.000
Interestkosten	€ 26.000
Vennootschapsbelasting (19%)	€ 15.200
Resultaat na belasting	€ 64.800

Informatiebron 3

Uit het gesprek met de bank

‘We hebben veel meer voorraad, maar de klanten blijven weg’

Femke kocht in het najaar van 2032 extra kerstartikelen en tuinmeubelen in. Door de natte zomer bleef de verkoop achter. Het aantal klanten met een klantenpas daalde van 6.200 naar 5.400, en de gemiddelde

klantwaardering online van 4,5 naar 4,1 sterren. Twee ervaren medewerkers vertrokken naar een concurrent.

Vraag 1 (2 punten)

Bereken de current ratio en de quick ratio per 31 december 2032.

Vraag 2 (2 punten)

In 2031 was de quick ratio 0,5. Verklaar de daling met twee posten uit de balans en de informatie uit informatiebron 3.

Vraag 3 (2 punten)

Bereken de solvabiliteit (EV/VV) per 31 december 2031 en 2032, en beoordeel de ontwikkeling.

Vraag 4 (2 punten)

Bereken de rentabiliteit van het eigen vermogen (REV) over 2032.

Vraag 5 (2 punten)

Bereken de rentabiliteit van het totaal vermogen (RTV) en de interestkosten van het vreemd vermogen (IVV) over 2032.

Vraag 6 (1 punt)

Leg met je antwoorden op vraag 5 uit of het gebruik van vreemd vermogen voor De Groene Hoek loont.

Vraag 7 (2 punten)

Bereken de RTV over 2032 zonder de eenmalige boekwinst. Leg uit welk nadeel van het gebruik van kengetallen hieruit blijkt.

Vraag 8 (1 punt)

Leg uit waarom de balans per 31 december voor een tuincentrum een vertekend beeld kan geven van de liquiditeit.

Vraag 9 (2 punten)

Noem twee soorten niet-financiële informatie uit informatiebron 3. Leg uit waarom de bank deze informatie belangrijk vindt bij de beslissing over de limiet.

Eindquiz

1. Wat is een nadeel van kengetallen?

A. Je ziet snel of er problemen zijn

B. Je kunt jaren vergelijken

C. Je kunt bedrijven van verschillende grootte vergelijken

D. De balans is een momentopname

2. Welk kengetal vindt een leverancier het belangrijkst?

A. De RTV

B. De IVV

C. De current ratio

D. De REV

3. Vlottende activa € 90.000, kort VV € 60.000. Current ratio?

A. 0,67

B. 1,25

C. 1,5

D. 30.000

4. Waarom laat je bij de quick ratio de voorraad weg?

A. Voorraad is nog geen geld

B. Voorraad is vreemd vermogen

C. Voorraad is een vast actief

D. Voorraad staat niet op de balans

5. Vlottende activa € 90.000, voorraad € 40.000, kort VV € 50.000. Quick ratio?

A. 0,8

B. 2,6

C. 1,8

D. 1

6. Een current ratio van 6 betekent …

A. de solvabiliteit is slecht

B. de winst is hoog

C. er ligt waarschijnlijk veel geld stil

D. de onderneming kan haar schulden niet betalen

7. EV € 200.000, VV € 500.000. EV/VV?

A. 2,5

B. 0,4

C. 0,71

D. 0,29

8. Bij VV/TV is …

A. lager beter

B. 1 het beste

C. hoger beter

D. het teken niet belangrijk

9. Een verlies maakt de solvabiliteit …

A. beter

B. niet anders

C. eerst beter, dan slechter

D. slechter

10. Waarom reken je bij de REV met het gemiddeld eigen vermogen?

A. De winst is over het hele jaar verdiend

B. Om de belasting eruit te halen

C. Het eigen vermogen is aan het eind altijd hoger

D. Dat is wettelijk verplicht

11. Resultaat na belasting € 45.000, gemiddeld EV € 300.000. REV?

A. 1,5%

B. 15%

C. 6,7%

D. 45%

12. Bij de RTV tel je bij het resultaat vóór belasting op …

A. de belasting

B. de afschrijving

C. de interestkosten

D. het dividend

13. Resultaat vóór belasting € 70.000, interest € 30.000, gemiddeld TV € 1.000.000. RTV?

A. 7%

B. 3%

C. 4%

D. 10%

14. RTV 8% en IVV 5%. Wat betekent dat?

A. Lenen loont voor de eigenaren

B. De solvabiliteit is slecht

C. De liquiditeit is goed

D. Lenen kost meer dan het oplevert

15. De REV daalt terwijl de winst gelijk blijft. Wat is een mogelijke oorzaak?

A. De voorraad is gedaald

B. Het eigen vermogen is gestegen

C. Het eigen vermogen is gedaald

D. De interest is gedaald

16. Welk gegeven is niet-financiële informatie?

A. De netto schuld

B. De omzet

C. Het ziekteverzuim

D. De interestkosten

17. 30 werknemers, 220 werkdagen, 264 ziektedagen. Ziekteverzuim?

A. 8,8%

B. 0,4%

C. 2,6%

D. 4%

18. Waarom is niet-financiële informatie belangrijk?

A. Ze voorspelt vaak de financiële resultaten van later

B. Ze vervangt de jaarrekening

C. De Belastingdienst vraagt erom

D. Ze staat op de balans

Antwoordmodel

Voor de docent, of voor zelfcontrole: alle antwoorden bij dit werkboek.

Eindquiz — antwoordsleutel

1. D 2. C 3. C 4. A 5. D 6. C 7. B 8. A 9. D 10. A 11. B 12. C 13. D 14. A 15. B 16. C 17. D 18. A

Rekenopdrachten — antwoorden

1. 1,8

€ 126.000 / € 70.000 = 1,8.

2. 1

(€ 126.000 - € 56.000) / € 70.000 = 1.

3. 0,6

€ 330.000 / € 550.000 = 0,6.

4. 0,63

€ 550.000 / € 880.000 = 0,625 ~ 0,63.

5. 15 %

Gemiddeld EV € 420.000. € 63.000 / € 420.000 × 100% = 15%.

6. 10 %

(€ 84.000 + € 36.000) / € 1.200.000 × 100% = 10%.

7. 6 %

Gemiddeld VV € 450.000. € 27.000 / € 450.000 × 100% = 6%.

8. 6 %

330 / (25 × 220) × 100% = 330 / 5.500 × 100% = 6%.

9. 16,7 %

Gemiddeld 42. 7 / 42 × 100% ~ 16,7%.

10. 25.000 €

Quick-activa: € 100.000. Bij 0,8 mag het kort VV hoogstens € 100.000 / 0,8 = € 125.000 zijn: € 25.000 omzetten.

11. 1,25

(€ 240.000 - € 40.000) / (€ 200.000 - € 40.000) = € 200.000 / € 160.000 = 1,25.

12. 200.000 €

VV: € 720.000. Nieuw TV: € 720.000 / 0,60 = € 1.200.000. Extra EV: € 200.000.

13. 15,5 %

EV 31 december: € 500.000 + € 100.000 - € 30.000 + € 90.000 = € 660.000. Gemiddeld € 580.000. € 90.000 / € 580.000 × 100% ~ 15,5%.

14. 11 %

Resultaat vóór belasting: € 64.800 / 0,81 = € 80.000. RTV: (€ 80.000 + € 30.000) / € 1.000.000 × 100% = 11%.

15. 1,38

Jaar 1: vlottende activa € 120.000. Jaar 2: € 138.000 / € 100.000 = 1,38.

16. 22,5 %

Resultaat vóór belasting + interest: 12% × € 1.000.000 = € 120.000. Interest: 5% × € 600.000 = € 30.000. Resultaat vóór belasting: € 90.000. REV vóór belasting: € 90.000 / € 400.000 × 100% = 22,5%.

17. 198 dagen

Beschikbaar: 13.200 dagen. 1,5% × 13.200 = 198 dagen.

Examenopgave — antwoordmodel

Vraag 1 (2 p)

Vlottende activa: 240 + 25 + 15 = € 280.000. Kort vreemd vermogen: 130 + 20 + 20 = € 170.000. Current ratio: 280 / 170 ~ 1,65. Quick ratio: (280 - 240) / 170 ~ 0,24.

- 1 p: juiste current ratio
- 1 p: juiste quick ratio

Vraag 2 (2 p)

Femke kocht veel extra voorraad in (180 naar 240), die door de natte zomer niet werd verkocht. Dat is betaald met geld van de bank (40 naar 15) en met meer schulden aan crediteuren (100 naar 130) en een rekening-courantkrediet (0 naar 20). De teller van de quick ratio daalt en de noemer stijgt.

- 1 p: juiste verklaring met voorraad/bank
- 1 p: juiste verklaring met kort vreemd vermogen

Vraag 3 (2 p)

2031: 380 / 580 ~ 0,66. 2032: 410 / 600 ~ 0,68. De solvabiliteit is iets verbeterd en voldoende (boven 0,5 à 0,6): het eigen vermogen groeide door de ingehouden winst.

- 1 p: juiste EV/VV beide jaren
- 1 p: juiste beoordeling

Vraag 4 (2 p)

Gemiddeld EV: (380 + 410) / 2 = € 395.000. REV: € 64.800 / € 395.000 × 100% ~ 16,4%.

- 1 p: juist gemiddeld eigen vermogen
- 1 p: juiste REV

Vraag 5 (2 p)

Gemiddeld TV: (960 + 1.010) / 2 = € 985.000. RTV: (€ 80.000 + € 26.000) / € 985.000 × 100% ~ 10,8%. Gemiddeld VV: (580 + 600) / 2 = € 590.000. IVV: € 26.000 / € 590.000 × 100% ~ 4,4%.

- 1 p: juiste RTV
- 1 p: juiste IVV

Vraag 6 (1 p)

Ja: de RTV (10,8%) is hoger dan de IVV (4,4%). Het geleende geld levert meer op dan het kost.

- 1 p: juiste uitleg

Vraag 7 (2 p)

(€ 80.000 - € 30.000 + € 26.000) / € 985.000 × 100% ~ 7,7%. Eenmalige posten vertekenen kengetallen: de RTV geeft een te rooskleurig beeld van wat het tuincentrum normaal verdient.

- 1 p: juiste RTV zonder boekwinst
- 1 p: juist nadeel

Vraag 8 (1 p)

De balans is een momentopname. Eind december is het rustig in de tuin, met veel voorraad voor het voorjaar en weinig geld op de bank. In het voorjaar en de zomer ziet het beeld er heel anders uit.

- 1 p: juiste uitleg

Vraag 9 (2 p)

Bijvoorbeeld: het aantal klanten met een klantenpas en de klantwaardering (klanttevredenheid), en het vertrek van ervaren medewerkers (personeelsverloop). Ze voorspellen dat de omzet verder kan dalen; dan wordt het voor De Groene Hoek moeilijker het krediet terug te betalen.

- 1 p: twee juiste soorten niet-financiële informatie
- 1 p: juiste uitleg voor de bank

Verwerkingsopdrachten — modelantwoorden

Les 4.1

Verwerkingsopdracht

1. De bank: solvabiliteit (krijgt ze haar lening terug?) en liquiditeit. Groeifonds Rijnmond: rentabiliteit (wat levert zijn geld op?). De leverancier: liquiditeit (betaalt Lina's Bowls de facturen op tijd?).

2. De nettowinst van € 380 miljoen komt vooral door een eenmalige herwaardering van € 582 miljoen. Zonder bijzondere posten is het resultaat maar € 11 miljoen. Een kengetal met de nettowinst geeft dus een te rooskleurig beeld.

3. Op 31 december is het winter: weinig voorraad, weinig debiteuren en een lager banksaldo dan in de zomer. De liquiditeit op die dag is niet representatief voor de rest van het jaar.

Les 4.2

Verwerkingsopdracht

1. Current ratio: € 190.000 / € 64.000 ~ 2,97. Quick ratio: (€ 190.000 - € 16.000) / € 64.000 = € 174.000 / € 64.000 ~ 2,72.

2. Beide kengetallen zijn gestegen, vooral doordat het banksaldo bijna is verdubbeld (de storting van Groeifonds Rijnmond en de winst). De liquiditeit is sterk verbeterd, maar inmiddels te hoog.

3. Bijvoorbeeld: extra aflossen op de hypotheek (bespaart interest), een deel als dividend uitkeren, of investeren in een nieuwe locatie. Houd wel genoeg over voor het winterseizoen (thema 3, les 3.6).

Les 4.3

Verwerkingsopdracht

1. EV/VV: € 360.000 / € 560.000 ~ 0,64. VV/TV: € 560.000 / € 920.000 ~ 0,61.

2. De solvabiliteit is sterk verbeterd. Het eigen vermogen is meer dan verdubbeld door de storting van € 300.000 en de winst van € 121.095, terwijl het vreemd vermogen door aflossingen is gedaald.

3. EV: € 781.095 - € 300.000 = € 481.095. VV: € 527.405 + € 300.000 = € 827.405. EV/VV ~ 0,58; VV/TV = € 827.405 / € 1.308.500 ~ 0,63. Nog net binnen de vuistregels, maar veel zwakker dan met Groeifonds Rijnmond.

Les 4.4

Verwerkingsopdracht

1. Gemiddeld EV: (€ 298.752 + € 360.000) / 2 = € 329.376; REV: € 120.000 / € 329.376 ~ 36,4%. Gemiddeld TV: € 907.300; RTV: € 178.148 / € 907.300 ~ 19,6%. Gemiddeld VV: € 577.924; IVV: € 30.000 / € 577.924 ~ 5,2%.

2. Groeifonds Rijnmond heeft 25% van de aandelen. 25% × € 121.095 ~ € 30.274; € 30.274 / € 300.000 × 100% ~ 10,1%. Dat is lager dan de REV (21,2%), omdat het fonds € 300.000 betaalde voor 25%: het waardeerde de bv op € 1,2 miljoen (thema 2), veel meer dan het eigen vermogen op de balans.

3. De RTV (15,9%) is hoger dan de IVV (5,1%). Met elke geleende euro verdient Lina's Bowls ongeveer 15,9 cent, terwijl die 5,1 cent kost. Het verschil komt ten goede aan de eigenaren.

Les 4.5

Verwerkingsopdracht

1. De liquiditeit is sterk gestegen (current ratio van 2,97 naar 5,68), vooral door het hogere banksaldo (€ 165.000 naar € 358.500): de storting en de winst kwamen binnen, terwijl het kort vreemd vermogen bijna gelijk bleef. De bv kan haar kortlopende schulden ruim betalen, maar heeft veel geld dat stilligt.

2. Goed nieuws: de solvabiliteit is sterk verbeterd (EV/VV van 0,64 naar 1,48) door de storting, de winst en de aflossingen, en de liquiditeit is ruim. Het risico voor de bank is kleiner geworden; de bank kan zelfs een lagere rente overwegen.

3. De RTV daalt (19,6% naar 15,9%) omdat het totaal vermogen sterk groeit terwijl het resultaat vóór interest bijna gelijk blijft. Rotterdam draait pas net en er staat veel ongebruikt geld op de bank. Advies: het overtollige geld gebruiken (aflossen, uitkeren of investeren) en Rotterdam laten groeien.

Les 4.6

Verwerkingsopdracht

1. Financieel: opbrengsten reizigersvervoer en netto schuldpositie. Niet-financieel: reizigers op tijd (leveringsbetrouwbaarheid), zitplaats in de spits en rapportcijfer stations (klanttevredenheid), vermeden CO2-uitstoot (imago en duurzaamheid).

2. Bijvoorbeeld: een lagere klantwaardering en tragere reacties op cateringaanvragen kosten later klanten en omzet; een hoger verloop en verzuim kosten geld (vervanging, inwerken) en verlagen de kwaliteit; een datalek kan het imago schaden en tot boetes leiden.

3. Personeelsverloop: 5 / ((18 + 27) / 2) × 100% = 5 / 22,5 × 100% ~ 22%. Advies bijvoorbeeld: werkdruk verlagen door extra personeel of betere planning, en een vaste medewerker voor cateringaanvragen.

Oefeningen — modelantwoorden

Les 4.1

1. Wat is een kengetal?

Een verhouding tussen twee getallen uit de jaarrekening, zoals de winst gedeeld door het vermogen.

2. Noem de drie soorten financiële kengetallen en de vraag die elke soort beantwoordt.

Liquiditeit: kan de onderneming haar kortlopende schulden betalen? Solvabiliteit: kan ze al haar schulden betalen, ook als het tegenzit? Rentabiliteit: hoeveel levert het vermogen op?

3. Noem twee voordelen van kengetallen.

Bijvoorbeeld: snel overzicht; vergelijken met vorige jaren en met andere ondernemingen, ook van een andere grootte; problemen op tijd zien.

4. Noem twee nadelen van kengetallen.

Bijvoorbeeld: de balans is een momentopname; de cijfers gaan over het verleden; eenmalige posten vertekenen; ondernemingen waarderen verschillend; een kengetal geeft geen oorzaak.

5. Winkel A: winst € 30.000 met € 150.000 eigen vermogen. Winkel B: winst € 45.000 met € 300.000 eigen vermogen. Welke levert meer op per euro eigen vermogen?

A: 20%; B: 15%. Winkel A.

6. Welk soort kengetal is voor een leverancier het belangrijkst? Leg uit.

Liquiditeit: de leverancier wil weten of zijn facturen op korte termijn worden betaald.

7. Een onderneming verkoopt in december een pand met een grote boekwinst. Leg uit waarom de

rentabiliteit van dat jaar een vertekend beeld geeft.

De boekwinst is eenmalig: hij komt volgend jaar niet terug. De rentabiliteit is daardoor dit jaar hoger dan wat de onderneming normaal verdient.

8. Een ijssalon en een schaatsbaan maken hun balans op per 31 december. Leg uit waarom je hun liquiditeit niet zomaar kunt vergelijken.

De balansdatum valt voor de ijssalon in het rustige seizoen (weinig geld, weinig voorraad) en voor de schaatsbaan in het drukke seizoen. De momentopname geeft voor elk een ander beeld dan het jaargemiddelde.

Les 4.2

1. Geef de formules van de current ratio en de quick ratio.

Current ratio = vlottende activa / kort vreemd vermogen. Quick ratio = (vlottende activa - voorraad) / kort vreemd vermogen.

2. Waarom laat je bij de quick ratio de voorraad weg?

Voorraad is nog geen geld: hij moet eerst worden verkocht. De quick ratio laat zien of de onderneming kan betalen zonder op de verkoop van voorraad te wachten.

3. Noem twee voorbeelden van kort vreemd vermogen.

Bijvoorbeeld: crediteuren, rekening-courantkrediet, te betalen btw, te betalen vpb.

4. Voorraad € 40.000, debiteuren € 25.000, bank € 15.000; kort vreemd vermogen € 50.000. Bereken de current ratio en de quick ratio.

Current ratio: € 80.000 / € 50.000 = 1,6. Quick ratio: € 40.000 / € 50.000 = 0,8.

5. Beoordeel de uitkomsten van opdracht 4.

De current ratio voldoet aan de vuistregel (1,5–2), maar de quick ratio is lager dan 1: zonder de voorraad te verkopen kan de onderneming haar kortlopende schulden niet betalen.

6. Een onderneming betaalt € 10.000 crediteuren met geld van de bank. Wat gebeurt er met de current ratio als die eerst 2 was (vlottende activa € 40.000)?

Voor: € 40.000 / € 20.000 = 2. Na: € 30.000 / € 10.000 = 3. De current ratio stijgt.

7. Vlottende activa € 150.000 (waarvan voorraad € 60.000), kort vreemd vermogen € 120.000. Hoeveel kort vreemd vermogen moet worden omgezet in een lange lening om een quick ratio van 1 te halen?

Quick-activa: € 90.000. Bij een quick ratio van 1 mag het kort VV hoogstens € 90.000 zijn: € 30.000 omzetten.

8. Waarom is een current ratio van 6 niet per se goed nieuws voor de aandeelhouders?

Er zit veel geld in vlottende activa, vaak op de bank, dat bijna niets oplevert. Dat drukt de rentabiliteit; het geld kan beter worden geïnvesteerd, gebruikt om af te lossen of uitgekeerd.

Les 4.3

1. Wat is solvabiliteit?

De mate waarin een onderneming al haar schulden kan betalen, ook als het tegenzit.

2. Geef de formules van EV/VV en VV/TV. Is hoger beter of slechter?

EV/VV = eigen vermogen / vreemd vermogen: hoger is beter. VV/TV = vreemd vermogen / totaal vermogen: lager is beter.

3. Waarom vindt een bank solvabiliteit belangrijk?

Verliezen gaan eerst ten koste van het eigen vermogen. Hoe meer eigen vermogen, hoe groter de kans dat de bank haar lening terugkrijgt.

4. Eigen vermogen € 180.000, vreemd vermogen € 420.000. Bereken EV/VV en VV/TV.

EV/VV: € 180.000 / € 420.000 ~ 0,43. VV/TV: € 420.000 / € 600.000 = 0,70.

5. Beoordeel de solvabiliteit uit opdracht 4.

Zwak: EV/VV ligt onder 0,5 en VV/TV zit op de grens van 0,7. Weinig buffer; de bank zal terughoudend zijn met extra leningen.

6. Een bv lost € 50.000 af op een lening met geld van de bank. Wat gebeurt er met EV/VV?

Het vreemd vermogen daalt en het eigen vermogen blijft gelijk: EV/VV stijgt.

7. TV € 800.000, VV/TV = 0,75. Hoeveel eigen vermogen moet erbij komen (VV gelijk) om VV/TV op 0,60 te krijgen?

VV: 0,75 × € 800.000 = € 600.000. Bij 0,60 is TV € 600.000 / 0,60 = € 1.000.000. Er moet € 200.000 eigen vermogen bij.

8. Leg uit hoe een verlies de solvabiliteit van een onderneming beïnvloedt.

Een verlies verlaagt het eigen vermogen, terwijl de schulden blijven. EV/VV daalt en VV/TV stijgt: de solvabiliteit wordt slechter.

Les 4.4

1. Geef de formules van de REV, de RTV en de IVV.

REV = resultaat na belasting / gemiddeld EV × 100%. RTV = (resultaat vóór belasting + interestkosten) / gemiddeld TV × 100%. IVV = interestkosten / gemiddeld VV × 100%.

2. Waarom reken je bij de rentabiliteit met het gemiddelde vermogen?

Het resultaat is over het hele jaar verdiend, met het vermogen dat in de loop van het jaar aanwezig was.

3. Waarom tel je bij de RTV de interest bij het resultaat op?

Het totaal vermogen bestaat ook uit vreemd vermogen. De interest is de beloning voor dat deel van het vermogen.

4. EV 1 januari € 200.000, 31 december € 240.000; resultaat na belasting € 33.000. Bereken de REV.

Gemiddeld EV: € 220.000. REV: € 33.000 / € 220.000 × 100% = 15%.

5. Resultaat vóór belasting € 60.000; interest € 20.000; gemiddeld TV € 800.000. Bereken de RTV.

(€ 60.000 + € 20.000) / € 800.000 × 100% = 10%.

6. Interest € 18.000; VV 1 januari € 320.000, 31 december € 280.000. Bereken de IVV.

Gemiddeld VV: € 300.000. IVV: € 18.000 / € 300.000 × 100% = 6%.

7. Gebruik opdracht 5 en 6. Loont het lenen voor deze onderneming? Leg uit.

Ja: de RTV (10%) is hoger dan de IVV (6%). Met elke geleende euro verdient de onderneming meer dan hij kost; het verschil komt ten goede aan de eigenaren.

8. Een onderneming heeft een RTV van 4% en een IVV van 6%. Wat gebeurt er met de REV als ze extra leent? Leg uit.

De REV daalt: het geleende geld levert minder op (4%) dan het kost (6%). Het tekort gaat ten koste van de eigenaren.

Les 4.5

1. Noem de vier stappen van een analyse van kengetallen.

Berekenen, vergelijken, verklaren en beoordelen.

2. De current ratio daalt van 1,8 naar 1,3. Is de liquiditeit beter of slechter geworden?

Slechter: er zijn minder vlottende activa per euro kortlopende schuld.

3. VV/TV daalt van 0,70 naar 0,62. Is de solvabiliteit beter of slechter geworden?

Beter: een kleiner deel van het vermogen is vreemd vermogen.

4. De REV stijgt van 12% naar 18%, terwijl de winst gelijk blijft. Geef een mogelijke verklaring.

Het gemiddeld eigen vermogen is gedaald, bijvoorbeeld door een hoge dividenduitkering of een verlies in een eerder jaar.

5. Jaar 1: vlottende activa € 90.000, kort VV € 60.000. Jaar 2: vlottende activa € 99.000, kort VV € 90.000. Bereken de current ratio in beide jaren en verklaar.

Jaar 1: 1,5. Jaar 2: 1,1. De kortlopende schulden zijn veel sterker gestegen (+50%) dan de vlottende activa (+10%).

6. Een kengetal kan goed nieuws zijn voor de één en minder goed voor de ander. Geef een voorbeeld.

Een hogere solvabiliteit door extra eigen vermogen is goed nieuws voor de bank (minder risico), maar kan voor de aandeelhouders een lagere REV betekenen.

7. Jaar 1: RTV 9%, IVV 5%. Jaar 2: RTV 6%, IVV 6%. Wat betekent deze ontwikkeling voor de aandeelhouders?

In jaar 1 leverde het geleende geld meer op dan het kostte; in jaar 2 niet meer. Het voordeel van lenen voor de aandeelhouders is verdwenen; de REV staat onder druk.

8. Waarom vraagt een bank vaak de kengetallen van twee of meer jaren, en niet van één jaar?

Eén jaar kan toevallig goed of slecht zijn. Over meerdere jaren zie je een trend: gaat het structureel beter of slechter? Dat zegt meer over de toekomst.

Les 4.6

1. Wat is het verschil tussen financiële en niet-financiële informatie?

Financiële informatie is uitgedrukt in geld (omzet, kosten, winst, vermogen). Niet-financiële informatie niet, zoals klanttevredenheid of ziekteverzuim.

2. Noem vier soorten niet-financiële informatie uit de syllabus.

Bijvoorbeeld: innovatiekracht, personeelsverloop, ziekteverzuim, klanttevredenheid, imago, leveringstermijn, leveringsbetrouwbaarheid, dataveiligheid, werkgelegenheid, diversiteit en inclusie.

3. Is ‘90,7% van de reizigers was op tijd’ financiële of niet-financiële informatie?

Niet-financieel: het gaat over leveringsbetrouwbaarheid, niet over geld.

4. Een bedrijf met 40 werknemers (elk 220 werkdagen) had 440 ziektedagen. Bereken het ziekteverzuim.

40 × 220 = 8.800 dagen. 440 / 8.800 × 100% = 5%.

5. Begin van het jaar 30 werknemers, eind 34; er vertrokken 8 werknemers. Bereken het personeelsverloop.

Gemiddeld 32 werknemers. 8 / 32 × 100% = 25%.

6. Leg uit hoe een slechtere klanttevredenheid later in de financiële informatie terugkomt.

Ontevreden klanten komen minder terug en vertellen het door. De omzet en de winst dalen later.

7. Waarom is dataveiligheid voor een webwinkel belangrijke niet-financiële informatie?

Een datalek schaadt het vertrouwen en het imago, kan klanten kosten en tot boetes en schadeclaims leiden. Dat heeft later grote financiële gevolgen.

8. Een investeerder kiest tussen twee bedrijven met dezelfde REV. Welke twee niet-financiële gegevens zou jij vergelijken, en waarom?

Bijvoorbeeld innovatiekracht (welk bedrijf ontwikkelt nieuwe producten voor de toekomst?) en klanttevredenheid

(welk bedrijf houdt zijn klanten?). Ze zeggen iets over de winst van later.